

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
sediul Rîșcani

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
office Rîșcani

Chișinău, str. Kiev, 3 Republica Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Chisinau, Kiev 3, street, Republic of Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, nr. 28
MD-2004

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, vă expediază în adresa DVS, sesizarea Curții Constituționale, în ordinea contenciosului administrativ cu nr. 3-4821/2019 la cererea de chemare în judecată depusă de Garbuz Adriana către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea autorității publice de a stabili pensia, în vederea examinării cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate și verificarea constituționalității prevederilor art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544, modificările operate prin Legea nr.60 din 04.04.2014, înaintată de avocat reclamantei Artur Airapetan.

Anexe:

- Sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 16 file;
- Încheierea privind admiterea sesizării Curții Constituționale din 09 februarie 2021 pe 5 file.

Judecător

Sîrbu Victor

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a unor prevederi din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20.07.1995,

în redacția Legii nr. 60 din 04.04.2014, în vigoare 16.05.2014

A. Autorul excepției de neconstituționalitate**A.1. Persoană fizică**

1. Nume	AIRAPETAN
2. Prenume	Artur

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

1. La data de 23.10.2019, de către Casa Națională de Asigurări Sociale prin intermediul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Rîșcani a fost emisă Decizia nr. 20/2019/19494 prin care a fost respinsă cererea de emitere a actului administrativ individual favorabil cu privire stabilirea și calcularea pensiei pentru limită de vârstă reclamantei Adriana GARBUSZ.

2. În motivarea emiterii deciziei contestate, autoritatea publică emitentă a făcut trimitere la prevederile legale stabilite la art. 32 din Legea nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului (în cele ce urmează „Legea nr. 544”), care *inter alia* prevede faptul că, pensia pentru judecători se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

3. Prin cererea prealabilă din 19.11.2019, a fost contestată Decizia nr. 20/2019/19494 prin care să respins cererea actului administrativ individual favorabil cu privire stabilirea și calcularea pensiei pentru limită de vârstă reclamantei Adriana GARBUSZ.

4. La data de 25.11.2019 prin Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale a fost respinsă cererea prealabilă înaintată, concomitent informându-ne despre faptul că suntem în drept de a înainta o acțiune în contenciosul administrativ.

5. La data de 20.12.2019 reclamanta Adriana GARBUSZ prin intermediul reprezentantului său Artur AIRAPETEAN a sesizat Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani cu acțiunea în obligare în contradictoriu cu pârâtul, Casa Națională de Asigurări Sociale, solicitând anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale, nr. 20/2019/19494 din 23.10.2019 și a Deciziei nr. G-2513/19 din 25.11.2019 cu privire la soluționarea cererii prelabile și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a emite actul administrativ individual favorabil privind stabilirea și calcularea pensiei de judecător pentru limită de vârstă.

C. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect – solicitarea de verificare a corespunderii constituționalității a unor prevederi din alin. (3) art. 32 din Legea nr. 544, modificările operate prin Legea nr. 60 din 04.04.2014 „Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin. (1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.” Din interpretarea normelor enunțate nu se desprinde cu certitudine dacă norma se referă inclusiv și față de judecători care la momentul operării modificărilor prin legea nr. 60 din 04.04.2014 deja activau în sistem și aveau speranța legitimă de a beneficia de pensia de vârstă. În asemenea circumstanțe, prevederile citate contravin dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii, fiind contrare art. 1 alin. (3), 7, 16, 23, 43 și art. 140 din Constituție și conferă autorităților care le explică o marjă excesivă de discreție.

Mai mult, prevederile citate contravin dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii, fiind contrare 1 alin. (3), 7, 16, 23, 43 și art. 140 din Constituție și conferă autorităților care le explică o marjă excesivă de discreție.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Prin prezenta sesizare se solicită verificarea corespunderii constituționalității a unor prevederi din art. 32 din Legea nr. 544, modificările operate prin Legea nr. 60 din 04.04.2014 și în special a dispozițiilor alin. (3) din art. 32 „Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin. (1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.” Din interpretarea normelor enunțate nu se desprinde cu certitudine dacă norma se referă inclusiv și față de judecători care la momentul operării modificărilor prin legea nr. 60 din 04.04.2014 deja activau în sistem și aveau speranța legitimă de a beneficia de pensia de vârstă. În asemenea circumstanțe, prevederile citate contravin dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii, fiind contrare art. 1 alin. (3), 7, 16, 23, 43 și art. 140 din Constituție și conferă autorităților care le explică o marjă excesivă de discreție.

CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate”.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.
(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică,
(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.”

Articolul 134

Statutul

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.
(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se

supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat".

Articolul 135 Atribuțiile

„(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

Articolul 140 Hotărârile Curții Constituționale

„(1) Legile și alte acte normative sau unde părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate”.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului ratificată de Republica Moldova la 01.02.1998

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

Articolul 17. Interzicerea abuzului de drept

„Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție”.

Declarația Universală a drepturilor omului aderat la Declarație prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII din 28.07.90

Articolul 7

„Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.”

Hotărârea Curții Constituționale, nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova

„53. Pornind de la natura subsidiară a mecanismelor CEDO, statele membre au obligația de a extinde mecanismele de protecție a drepturilor omului la nivel național/în conformitate cu angajamentele ce derivă din procesul de eficientizare a CtEDO, asumate în cadrul Conferințelor de la Interlaken (18-19 februarie 2010), Izmir (26-27 aprilie 2011) și Brighton (19-20 aprilie 2012).

60. Curtea menționează că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Fără un acces efectiv la o instanță, drepturile oferite justițiabililor ar fi iluzorii.

61. Astfel, dreptul de acces la justiție este înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, care presupune ca justițiabilul să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act constituind o atingere adusă drepturilor sale.

62. Curtea reține că, pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, condiții întregite cu legi organice cu privire la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești. Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi. Prin respectivele garanții procedurale, dreptul la un proces echitabil urmează a fi asigurat, în consecință, efectiv și eficace.

63. Curtea subliniază că dreptul la un proces echitabil presupune *eo ipso* prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înfăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională.

64. În acest context, Curtea reține că soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale.

76. Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.

79. Astfel, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

80. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

82. Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

86. Curtea reține că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

87. Având în vedere cele menționate, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

103. Astfel, Curtea menționează că, în timp ce dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate aparține judecătorilor din cadrul instanțelor judecătorești de toate nivelele, precum și având în vedere caracterul formal al rolului Curții Supreme de Justiție și lipsa competenței acesteia de a se pronunța asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate de instanțele judecătorești ierarhic inferioare, prevederile literelor a) și g) de la alin. (1) al articolului 135 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului altor instanțe ordinare de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională.

107. În același timp, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor în soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale."

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

1. În conformitate cu art. 16 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

2. Suplimentar, art. 7 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, prevede că toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.

3. Conform art. 23 alin. (1) din Codul Administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente acționează respectând principiul egalității și nediscriminării. Autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să trateze în mod egal persoanele aflate în situații similare. Orice diferență de tratament trebuie justificată în mod obiectiv. În cadrul procedurii administrative, cât și în cadrul procedurii de contencios administrativ sau ca rezultat al acestora, nicio persoană nu poate beneficia de privilegii, nu poate fi dezavantajată, lipsită de drepturi sau scutită de obligații pe motiv de rasă, origini familiale, sex, limbă, cetățenie, apartenență etnică, religie, convingeri politice sau ideologice, educație, situație economică, condiție socială.

4. Așadar, egalitatea, este unul din drepturile fundamentale ale omului, care stă la bază guvernării în cadrul unei societăți durabile. Acest drept fundamental asigură și egalitatea în drepturi a judecătorilor, inclusiv la calcularea, achitarea, recalcularea pensiei pentru limită de vârstă, în raport cu alți participanți la raporturile juridice de muncă, indiferent de domeniul de activitate al acestora. Îndubitabil, constatăm faptul că, atât la nivel internațional, constituțional, precum și la nivel de legi organice, este protejată egalitatea subiecților de drept, orice dezavantajare în raport cu alt subiect, obligatoriu urmează a fi justificată, inclusiv din punct de vedere al echității, precum și al scopului urmărit atât de legiuitor, cât și de autoritatea publică.

5. Observăm că în speța concret examinată nici legiuitorul nici autoritatea emitentă a actului administrativ, nu a încercat să justifice cel puțin prin prisma principiului egalității, acest dezavantaj, și anume, că o anumită categorie de subiecți de drept (referindu-ne în concret la judecători) nu pot beneficia de dreptul de a obține pensie și de a activa în continuare în cadrul instanței de judecată iar alții pot să își exercite acest drept.

6. Această inechitate socială, incontestabil atrage după sine anumite consecințe negative față de un anumit cerc de subiecți de drept, care prin munca lor, (la fel ca și alți judecători, sau alți salariați), au contribuit la formarea bugetului de asigurări sociale, însă în consecință sunt privați de dreptul de a beneficia de pensie din motive de ineficiență a legii și inacțiunii din partea autorității emitente a actului administrativ.

7. Astfel, considerăm că respingerea cererii de către Casa Națională de Asigurări Sociale bazată pe prevederile art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544 constituie un act administrativ individual ilegal defavorabil fiind contrar acestui drept fundamental „egalitatea și nediscriminarea”.

8. Or, reiterat atragem atenția că, o anumită categorie de judecători, inclusiv și alte categorii de salariați, pot exercita concomitent dreptul de a activa în funcție și dreptul de a primi pensia pentru limită de vârstă însă o altă categorie de subiecți de drept (judecători) nu pot.

9. Cu titlu informativ aducem la cunoștință instanței voința Curții Europene a Drepturilor Omului, care enunță faptul că, în jurisprudența Curții Europene s-a constatat că violarea principiilor egalității și nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferențiat între

persoane plasate în situații analoage sau compatibile, fără să existe o justificare obiectivă și rezonabilă, sau când există o disproporție între scopul urmărit și mijloacele folosite. Statele contractante beneficiază de o marjă largă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații similare justifică distincția în tratament (*Schalk și Kopf c. Austriei*, nr. 30141/04, § 96, 24 iunie 2010; *Burden c. Regatului Unit*, nr. 13378/05, § 60, 29 aprilie 2008).

10. Respectiv, observăm că cele expuse de către CtEDO, se raportează totalmente la speța concret examinată, deci, ne aflăm în prezența unei încălcări a principiului egalității într-un raport juridic în care părțile au statut juridic analogic.

11. Mai mult decât atât, menționăm că prevederile legale, la care face referire autoritatea publică emitentă constituie o interpretare izolată și eronată în raport și cu Constituția Republicii Moldova nu doar prin prisma art. 16, dar și prin prisma altor norme fundamentale enunțate în continuare. Orice normă legală urmează a fi aplicată sistemic, după scop și raționamentul social care a fost adoptată.

12. Astfel, în conformitate cu art. 6 din Constituția Republicii Moldova, în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sânt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției. Mai mult decât atât, în conformitate cu art. 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului. Paralel, art. 47 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova vorbește despre faptul că, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

13. Subsecvent, potrivit alin. (2) al art. 116 din Constituția Republicii Moldova, judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii. Judecătorii care au susținut concursul sânt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de 5 ani. După expirarea termenului de 5 ani, judecătorii vor fi numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, stabilit în condițiile legii.

14. Mai mult decât atât, în Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27.01.2000, Curtea, examinând constituționalitatea unor prevederi legale similare, a imperativat faptul că, „potrivit logicii legiuitorului, pensia stabilită judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, poate fi plătită numai cu condiția încetării de către aceștia a exercițiului funcției respective. Curtea Constituțională consideră că, prin aceasta, legiuitorul a stabilit noi temeuri pentru încetarea exercițiului funcțiilor de judecător, procuror, anchetator al Procuraturii, funcționar public, ceea ce contravine art. 116 alin. (2) din Constituție, art. 25 din Legea cu privire la statutul judecătorului”. Eliberarea din funcție a procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, precum și a funcționarilor publici se face în temeiul dispozițiilor art. 16 din Legea cu privire la Procuratură și art. 28 din Legea serviciului public, care nu prevăd că stabilirea pensiei este un temei pentru încetarea exercițiului funcției.

15. Lipsa unei interpretări clare și accesibile, face posibilă ca să existe o marjă excesivă de discreție la aplicarea prevederilor alin. (3) art. 32 din Legea nr. 544.

16. Vom reaminti, că principiul legalității presupune ca legea să definească în mod clar și accesibil procedeu care urmează a fi realizat la aplicarea normelor procedural penale. Cu referire la redactarea textelor legislative, acest principiu reclamă existența unui grad minim de claritate și de precizie a reglementării. Astfel, persoanele abilitate să aplice legea și particularii trebuie să poată să înțeleagă și, într-o anumită măsură, să prezică ceea ce permite și ceea ce nu permite legea

(a se vedea, de exemplu, Decizia Curții Constituționale nr. 49 din 31 mai 2018, § 30). Această cerință capătă și mai multă forță atunci când neclaritatea poate aduce atingere unuia dintre participanți în procesul penal – partea vătămată în speța dată.

17. Curtea Europeană în jurisprudența sa a statuat că: „noțiunea de „lege”, prevăzută de art. 7 din Convenția Europeană, implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea și previzibilitatea” (cauza *Del Rio Prada v. Spania*, cererea nr. 42750/09, hotărâre din 21 octombrie 2013, § 91).

18. La fel e de menționat, că rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (cauza *Cantoni v. Franța*, nr. 17862/91, hotărâre din 15 octombrie 1996, § 29,32, și cauza *Kafkaris v. Cipru*, hotărâre din 12 februarie 2008, § 140-141).

19. Din interpretarea normelor enunțate nu se desprinde cu certitudine dacă noma se referă inclusiv și față de judecători care la momentul operării modificărilor prin legea nr. 60 din 04.04.2014 deja activau în sistem și aveau speranța legitimă de a beneficia de pensia de vârstă.

20. În asemenea circumstanțe, prevederile citate contravin dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii penale, fiind contrare 1 alin. (3), 7, 16, 23, 43 și art. 140 din Constituție și conferă autorităților care le explică o marjă excesivă de discreție.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

Extrasul cu prevederile normative contestate

LEGE

cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20.07.1995

Articolul 32. Asigurarea cu pensie

Judecătorul are dreptul la pensie în condițiile Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

Notă: Se declară neconstituțională modificarea introdusă prin Legii nr.290 din 16.12.2016 conform Hot. Curtii Constituționale nr. 25 din 27.07.2017, în vigoare 27.07.2017 [Art. 32 în redacția Legii nr. 290 din 16.12.2016, în vigoare 01.01.2018]

(1) Judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

(2) Prevederile alin.(1) se aplică și judecătorilor care au activat în instanțele internaționale, luându-se în calcul salariul mediu lunar al judecătorului Curții Supreme de Justiție.

(3) Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

(4) În cazul în care judecătorii demisionați sânt numiți iarăși în funcția de judecător, plata pensiei se suspendă.

[Art.32 în redacția Legii nr.60 din 04.04.2014, în vigoare 16.05.2014]

Notă: Art.32 se declară neconstituțional conform Hot. Curtii Constituționale nr.27 din 20.12.2011, în vigoare 20.12.2011

Hotărârile Curtii Constituționale cu un obiect similar

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE

privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici
Nr. 4 din 27.01.2000

„Potrivit logicii legiuitorului, pensia stabilită judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, poate fi plătită numai cu condiția încetării de către aceștia a exercițiului funcției respective.

Curtea Constituțională consideră că, prin aceasta, legiuitorul a stabilit noi temeuri pentru încetarea exercițiului funcțiilor de judecător, procuror, anchetator al Procuraturii, funcționar public, ceea ce contravine art. 116 alin. (2) din Constituție, art. 25 din Legea cu privire la statutul judecătorului, art. 16 din Legea cu privire la Procuratură și art. 28 din Legea serviciului public.

În conformitate cu art. 116 alin. (2) din Constituție judecătorii instanțelor judecătorești, care au lucrat în funcția de judecător cinci ani, sânt numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă.

Eliberarea înainte de termen a judecătorului din funcția deținută se face în temeiul și în modul stabilit de art. 25 din Legea cu privire la statutul judecătorului. Eliberarea din funcție a procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, precum și a funcționarilor publici se face în temeiul dispozițiilor art. 16 din Legea cu privire la Procuratură și art. 28 din Legea serviciului public, care nu prevăd că stabilirea pensiei este un temei pentru încetarea exercițiului funcției."

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare
cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați
nr. 27 din 20.12.2011

„95. Caracterizând esența puterilor statului, Curtea menționează că puterea legislativă este reprezentanța directă a poporului, care este titularul suveranității naționale. Din aceste considerente, ea deține bugetul țării și determină regulile de comportament al tuturor persoanelor fizice și juridice în societate. Puterea executivă este formată de cea legislativă, ea fiind dirigitorul surselor bugetare acordate de legislativ și deținătorul prerogativelor de gestionare operativă a bunurilor și acțiunilor societății. Puterea judecătorească însă nu deține nici una din aceste funcții majore. Ea rezolvă de drept litigiile apărute în societate ca rezultat al acțiunilor celor două puteri. Din aceste considerente, calitatea actului justiției, ca act emanat de la puterea judecătorească, este direct proporțională cu nivelul independenței puterii judecătorești și cu sprijinul acordat acesteia atât de puterea legislativă, cât și de puterea executivă.

96. Curtea reține că unicul exponent al puterii judecătorești este judecătorul. Statutul constituțional al judecătorului nu constituie privilegiul lui personal, ci un bun al întregii societăți, fiind chemat să asigure protecția eficientă a drepturilor fiecărui membru al societății. Remunerația judecătorului, în care intră orice mijloc de asigurare materială sau socială, reprezintă una din componentele de bază ale independenței lui, fiind o contrabalansă la restricțiile, interdicțiile și responsabilitățile impuse lor de societate. Numai menținerea acestui echilibru permite justițiabililor de a manifesta încredere în competența, independența și imparțialitatea judecătorilor.

97. Independența judecătorilor, ca și necesitatea asigurării garanțiilor clare și previzibile de independență a magistraților, constituie una din cerințele de bază pentru statele membre ale ONU. Această concluzie rezultă din Rezoluția Adunării Generale a ONU nr.40/32 din 29 noiembrie 1985, conform căreia:

"[...] având în vedere că judecătorii sânt încredințați cu decizia finală asupra vieții, libertăților, drepturilor, îndatoririlor și proprietății cetățenilor,

[...] Mandatul funcției judecătorilor, independența lor, securitatea, remunerarea adecvată, condițiile serviciului, pensiile și vârsta pensionării vor fi asigurate în mod adecvat de lege".

98. Prevederi corespondente conțin standardele în domeniu, elaborate sub egida Consiliului Europei, precum Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, potrivit căreia:

"[...] nivelul remunerației trebuie fixat în așa fel încât să îi pună pe magistrați la adăpost de presiunile care vizează să le influențeze sensul deciziilor și în general comportamentul juridicțional, alterându-le astfel independența și imparțialitatea.

[...] cuantumul pensiei judecătorului trebuie să fie cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări.

[...] statele-membre ale Consiliului Europei trebuie să tindă spre sporirea garanțiilor sociale ale judecătorului și în nici un caz nu se admite reducerea garanțiilor sociale deja admise prin lege."

99. Curtea Constituțională, de asemenea, remarcă recenta Recomandare CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegaților miniștri), conform căreia:

"53. Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege.

54. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vârstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii.

55. Trebuie evitate sistemele în care remunerația de bază a judecătorilor depinde de performanță, căci s-ar putea crea dificultăți pentru independența judecătorilor."

100. În același sens s-a exprimat și Comisia de la Veneția în raportul său "Privind independența sistemului judiciar", adoptat la 12-13 martie 2010."

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru controlul constituționalității Art. II din Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016
pentru modificarea și completarea unor acte legislative
nr. 25 din 27.07.2017

„50. În jurisprudența sa Curtea a reținut că elaborarea politicii economice și sociale a statului și realizarea ei este prerogativa autorităților legislativă și executivă. Legiuitorul este în drept să opteze pentru diverse soluții în vederea realizării scopurilor propuse, inclusiv în vederea elaborării și concretizării conținutului drepturilor sociale și economice. La elaborarea unor asemenea soluții legiuitorul este obligat însă să ia în calcul și să realizeze principiile și normele constituționale stabilite (HCC nr.19 din 1999).

51. În acest sens, Curtea statuează că dispozițiile constituționale conform cărora judecătorii sunt independenți și se supun numai legii nu au caracter declarativ, ci constituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin articolul 1 alin.(3) din Constituție.

52. Curtea reiterează că remunerația judecătorului, în care intră orice mijloc de asigurare materială sau socială, reprezintă una din componentele de bază ale independenței lui, fiind o contrabalanță la restricțiile, interdicțiile și responsabilitățile impuse lor de societate. Numai menținerea acestui echilibru permite justițiabililor de a manifesta încredere în competența, independența și imparțialitatea judecătorilor.

53. Curtea menționează că deși prevederile constituționale nu garantează *expressis verbis* o obligație a existenței pensiei speciale a judecătorului, aceasta constituie un element al principiului independenței judecătorului. Or, stabilitatea financiară a judecătorilor reprezintă una din garanțiile independenței justiției.

54. Curtea reține că pensia specială a judecătorilor a fost instituită în vederea stimulării stabilității în serviciu și a formării unei cariere în magistratură. Instituirea pensiei speciale pentru judecători nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună. Astfel, acest statut special stabilit de Parlament prin lege este mult mai sever, mai restrictiv, impunând judecătorilor obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu

le au. Acestea le sunt interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității.

55. Prin urmare, pensia specială a judecătorilor reprezintă o compensație a incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale. Or, potrivit articolului 116 alin.(7) din Constituție, funcția de judecător este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice. Acestor incompatibilități constituționale li se adaugă incompatibilitățile și interdicțiile prevăzute de articolul 8 din Legea cu privire la statutul judecătorului.

56. Pe de altă parte, stabilirea pensiei speciale a judecătorului ține seama de responsabilitățile și riscurile profesiei de judecător, care privesc întreaga durată a carierei acestuia.

57. Curtea reține că cerința unei asigurări materiale adecvate a judecătorului este consfințită și de instrumentele internaționale care garantează independența acestuia. Astfel, Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr.40/32 din 29 noiembrie 1985 stabilește că:

"[...] având în vedere că judecătorii sunt încredințați cu decizia finală asupra vieții, libertăților, drepturilor, îndatoririlor și proprietății cetățenilor,

[...] Mandatul funcției judecătorilor, independența lor, securitatea, remunerarea adecvată, condițiile serviciului, pensiile și vârsta pensionării vor fi asigurate în mod adecvat de lege".

58. Prevederi corespondente conțin standardele în domeniu, elaborate sub egida Consiliului Europei, precum Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, potrivit căreia:

"[...] nivelul remunerației trebuie fixat în așa fel încât să îi pună pe magistrați la adăpost de presiunile care vizează să le influențeze sensul deciziilor și în general comportamentul juridicțional, alterându-le astfel independența și imparțialitatea.

[...] cuantumul pensiei judecătorului trebuie să fie cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări.

[...] statele-membre ale Consiliului Europei trebuie să tindă spre sporirea garanțiilor sociale ale judecătorului și în nici un caz nu se admite reducerea garanțiilor sociale deja admise prin lege."

59. De asemenea, potrivit Recomandării CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegațiilor miniștri):

"53. Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege.

54. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vârstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii."

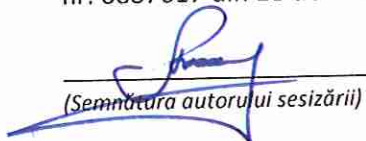
60. În același sens, Avizul nr.1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor prevede, în concluziile sale, că "remunerarea judecătorilor trebuie să fie corespunzătoare cu rolul și responsabilitățile acestora și trebuie să asigure în mod adecvat plata concediilor medicale și a pensiei. Ea trebuie protejată prin prevederi legale specifice împotriva diminuărilor și trebuie să existe prevederi privind mărirea salariilor în raport cu creșterea prețurilor".

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt veridice.

Locul: MD - 2069, mun. Chișinău,
str. Gh. Iablocikin, 2/1 of. 202
Data: 17 noiembrie 2020

În interesele reclamantei Adriana GARBUZ
reprezentantul în baza mandatului avocațial
nr. 0887617 din 18 decembrie 2019

(Semnătura autorului sesizării) Artur AIRAPETEAN

ÎN C H E I E R E

09 februarie 2021

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani),

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecător

Grefier

Cu participarea:

Avocatul reclamantului

Victor Sîrbu

Sandu Pantaz

Artur Airapetean

examinând în ședință de judecată publică în ordinea contenciosului administrativ, cererea înaintată de avocatul reclamantei, Artur Airapetean, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, sesizarea Curții Constituționale și verificarea constituționalității prevederilor art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544, modificările operate prin Legea nr.60 din 04.04.2014, în cauza civilă în procedura contenciosului administrativ la cererea depusă de Garbuz Adriana către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea autorității publice de a stabili pensia, -

c o n s t a t ă :

La 20 decembrie 2019, avocatul Artur Airapetean, acționând în interesele reclamantei Adriana Garbuz a depus cerere de chemare în judecată către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea autorității publice de a stabili pensia.

Solicită reclamanta Adriana Garbuz, anularea deciziei nr.20/2019/19494 din 23.10.2019, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale și a deciziei nr. G-2513/19 din 25.11.2019 și obligarea autorității publice de a recalcula pensia de judecător pentru limită de vîrstă.

Pe parcursul examinării cauzei, în ședința de judecată, avocatul reclamantei, Artur Airapetean, a depus cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale și verificarea constituționalității prevederilor art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544, modificările operate prin Legea nr.60 din 04.04.2014.

În motivarea cererii, partea reclamantă a invocat că prezenta sesizare are ca solicitarea verificare a corespunderii constituționalității a unor prevederi din alin. (3) art. 32 din Legea nr. 544. modificările operate prin Legea nr. 60 din 04.04.2014, pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin. (1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vîrstă. Din interpretarea normelor enunțate nu se desprinde cu certitudine dacă noma se referă inclusiv și față de judecători care la momentul operării modificărilor prin legea nr. 60 din 04.04.2014, deja activau în sistem și aveau speranța legitimă de a beneficia de pensia de vîrstă. În asemenea circumstanțe, prevederile citate contravin dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii, fiind contrare art. 1 alin.

(3), 7, 16, 23, 43 și art. 140 din Constituție și conferă autorităților care le explică o marjă excesivă de discreție.

Mai mult, prevederile citate contravin dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii, fiind contrare 1 alin. (3), 7, 16, 23, 43 și art. 140 din Constituție și conferă autorităților care le explică o marjă excesivă de discreție.

Așadar, egalitatea, este unul din drepturile fundamentale ale omului, care stă la bază guvernării în cadrul unei societăți durabile. Acest drept fundamental asigură și egalitatea în drepturi a judecătorilor, inclusiv la calcularea, achitarea, recalcularea pensiei pentru limită de vârstă, în raport cu alți participanți la raporturile juridice de muncă, indiferent de domeniul de activitate al acestora. Indubitabil, constată faptul că, atât la nivel internațional, constituțional, precum și la nivel de legi organice, este protejată egalitatea subiecților de drept, orice dezavantajare în raport cu alt subiect, obligatoriu urmează a fi justificată, inclusiv din punct de vedere al echității, precum și al scopului urmărit atât de legiuitor, cât și de autoritatea publică.

În speța concret examinată nici legiuitorul nici autoritatea emitentă a actului administrativ, nu a încercat să justifice cel puțin prin prisma principiului egalității, acest dezavantaj, și anume, că o anumită categorie de subiecți de drept (referindu-ne în concret la judecători) nu pot beneficia de dreptul de a obține pensie și de a activa în continuare în cadrul instanței de judecată iar alții pot să își exercite acest drept.

Această inechitate socială, incontestabil atrage după sine anumite consecințe negative față de un anumit cerc de subiecți de drept, care prin munca lor, (la fel ca și alți judecători, sau alți salariați), au contribuit la formarea bugetului de asigurări sociale, însă în consecință sunt privați de dreptul de a beneficia de pensie din motive de ineficiență a legii și inacțiunii din partea autorității emitente a actului administrativ.

Astfel, consideră că respingerea cererii de către Casa Națională de Asigurări Sociale bazată pe prevederile art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544 constituie un act administrativ individual ilegal defavorabil fiind contrar acestui drept fundamental „egalitatea și nediscriminarea”.

Or, reiterat atrage atenția că, o anumită categorie de judecători, inclusiv și alte categorii de salariați, pot exercita concomitent dreptul de a activa în funcție și dreptul de a primi pensia pentru limită de vârstă însă o altă categorie de subiecți de drept (judecători) nu pot.

Cu titlu informativ aduce la cunoștință, voința Curții Europene a Drepturilor Omului, care enunță faptul că, în jurisprudența Curții Europene s-a constatat că violarea principiilor egalității și nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferențiat între persoane plasate în situații analoage sau compatibile, fără să existe o justificare obiectivă și rezonabilă, sau când există o disproporție între scopul urmărit și mijloacele folosite. Statele contractante beneficiază de o marjă largă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații similare justifică distincția în tratament (Schalk și Kopf c. Austriei, nr. 30141/04, § 96, 24 iunie 2010; Burden c. Regatului Unit, nr. 13378/05, § 60, 29 aprilie 2008).

Respectiv, cele expuse de către CtEDO, se raportează totalmente la speța concret examinată, deci, în prezența unei încălcări a principiului egalității într-un raport juridic în care părțile au statut juridic analogic.

Mai mult decât atât, prevederile legale, la care face referire autoritatea publică emitentă constituie o interpretare izolată și eronată în raport și cu Constituția Republicii Moldova nu doar prin prisma art. 16, dar și prin prisma altor norme fundamentale

enunțate în continuare. Orice normă legală urmează a fi aplicată sistemic, după scop și raționamentul social care a fost adoptată.

Astfel, în conformitate cu art. 6 din Constituția Republicii Moldova, în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sânt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției. Mai mult decât atât, în conformitate cu art. 43 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului. Paralel, art. 47 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova vorbește despre faptul că, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Subsecvent, potrivit alin. (2) al art. 116 din Constituția Republicii Moldova, judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii. Judecătorii care au susținut concursul sânt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de 5 ani. După expirarea termenului de 5 ani, judecătorii vor fi numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, stabilit în condițiile legii.

Mai mult decât atât, în Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27.01.2000. Curtea, examinând constituționalitatea unor prevederi legale similare, a imperativat faptul că „potrivit logicii legiuitorului, pensia stabilită judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, poate fi plătită numai cu condiția încetării de către aceștia a exercițiului funcției respective. Curtea Constituțională consideră că, prin aceasta, legiuitorul a stabilit noi temeuri pentru încetarea exercițiului funcțiilor de judecător, procuror, anchetator al Procuraturii, funcționar public, ceea ce contravine art. 116 alin. (2) din Constituție, art. 25 din Legea cu privire la statutul judecătorului”. Eliberarea din funcție a procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, precum și a funcționarilor publici se face în temeiul dispozițiilor art. 16 din Legea cu privire la Procuratură și art. 28 din Legea serviciului public, care nu prevăd că stabilirea pensiei este un temei pentru încetarea exercițiului funcției.

Lipsa unei interpretări clare și accesibile, face posibilă ca să existe o marjă excesivă de discreție la aplicarea prevederilor alin. (3) art. 32 din Legea nr. 544. Principiul legalității presupune ca legea să definească în mod clar și accesibil procedeu care urmează a fi realizat la aplicarea normelor procedural penale. Cu referire la redactarea textelor legislative, acest principiu reclamă existența unui grad minim de claritate și de precizie a reglementării. Astfel, persoanele abilitate să aplice legea și particularii trebuie să poată să înțeleagă și, într-o anumită măsură, să prezică ceea ce permite și ceea ce nu permite legea. Această cerință capătă și mai multă forță atunci când neclaritatea poate aduce atingere unuia dintre participanți.

Curtea Europeană în jurisprudența sa a statuat că: „noțiunea de „lege”, prevăzută de art. 7 din Convenția Europeană, implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea și previzibilitatea” (cauza Del Rio Prada v. Spania, cererea nr. 42750/09, hotărâre din 21 octombrie 2013, § 91).

La fel, rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (cauza Cantoni v. Franța, nr. 17862/91,

hotărâre din 15 octombrie 1996, § 29,32, și cauza Kafkaris v. Cipru, hotărâre din 12 februarie 2008, § 140-141).

Din interpretarea normelor enunțate nu se desprinde cu certitudine dacă noma se referă inclusiv și față de judecători care la momentul operării modificărilor prin legea nr. 60 din 04.04.2014, deja activau în sistem și aveau speranța legitimă de a beneficia de pensia de vârstă.

În asemenea circumstanțe, prevederile citate contravin dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii penale, fiind contrare 1 alin. (3), 7, 16, 23, 43 și art. 140 din Constituție și conferă autorităților care le explică o marjă excesivă de discreție.

În ședință de judecată avocatul reclamantei, Artur Airapetean a solicitat admiterea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, sesizarea Curții Constituționale în problema vizată.

Reclamanta Garbuz Adriana, în ședința de judecată nu s-a prezentat.

Reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale, în ședința de judecată nu s-a prezentat.

Audiind poziția participanților, analizând cererea formulată de către avocatul reclamantei, Artur Airapetean privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată consideră necesar de a o admite, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 135 din Constituția Republicii Moldova, (1) Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Conform art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Conform prevederilor art. 12¹ din Codul de procedură civilă, (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. (5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016, s-a constatat că pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în față instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Înalta Curte a statuat, că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

La caz, obiectul excepției constituie prevederile art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544, modificările operate prin Legea nr.60 din 04.04.2014.

Astfel, obiectul excepției se include în categoria actelor indicate la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către avocatul reclamantului, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea litigiului respectiv și nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Subsecvent, fiind întrunite cumulativ condițiile impuse de prevederile alin. (2) și (5) al art. 12¹ din Codul de procedură civilă, instanța urmează să admită cererea avocatului reclamantului privind sesizarea Curții Constituționale și să prezinte Curții sesizarea privind controlul constituționalității prevederilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Conform prevederilor art. 12¹ din Codul de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

În conformitate cu prevederile art. 12¹ Cod de procedură civilă și art. 195 Cod administrativ, instanța de judecată, -

d i s p u n e:

Se admite cererea înaintată de avocatul reclamantei, Artur Airapetean, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, sesizarea Curții Constituționale și verificarea constituționalității prevederilor art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544, modificările operate prin Legea nr. 60 din 04.04.2014, în cauza civilă în procedura contenciosului administrativ la cererea depusă de Adriana Garbuz către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea autorității publice de a recalcula pensia.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544, modificările operate prin Legea nr.60 din 04.04.2014, și se sesizează Curtea Constituțională.

Se prezintă Curții Constituționale prezenta încheiere cu sesizarea și dosarul nr. 3-4821/2019.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

**Președintele ședinței,
judecător**

Victor Sîrbu